

ESPAIS LITERARIS DE MIQUEL PAIROLÍ

AJUNTAMENT DE QUART

Presentació

Des de l'Ajuntament de Quart hem invertit tots els nostres esforços i il·lusió perquè aquest reconeixement a un dels quartencs més destacats de la història del nostre municipi sigui una realitat. Per això, des del 2011, es va decidir que el millor homenatge a fer a aquesta rellevant figura literària era atorgar-li el nom de la nostra biblioteca municipal. En aquest espai, en el qual els veïns i les veïnes de Quart gaudeixen consultant informació i llegint llibres de diversa índole, hi vam dipositar una gran mostra de la seva obra perquè tothom qui estigués interessat la pogués consultar. A la col·lecció local s'hi troba tota la seva bibliografia escrita des de la seva vessant com a escriptor i com a traductor.

Tanmateix, al llarg del temps ens hem adonat que amb això no n'hi ha prou. Creiem que cal difondre encara més el seu llegat i, sobretot, que cal donar a conèixer l'estreta unió que Miquel Pairolí tenia amb el municipi en el qual va néixer i créixer. Amb aquest objectiu, i juntament amb la seva família, hem engegat aquest projecte que descobreix els cinc espais de l'entorn de Quart en els quals Miquel Pairolí més s'inspirava per escriure: el banc del roure, situat al tram de Via Verda que uneix Quart amb Girona; Can Pairolí, la casa en la qual l'escriptor va passar gran part de la seva vida; l'església de Palol d'Onyar i el cementiri i l'església de Santa Margarida del nucli principal de Quart.

Es tracta d'una meravellosa ruta per realitzar sol o en família, que té com a punt de partida i d'arribada l'antiga bòbila de Can Ginesta, al centre de Quart. A través d'aquests set quilòmetres descobrireu l'increïble entorn del municipi a través de la mirada i les paraules de Miquel Pairolí: des dels sinuosos camins que s'enfilen per «camps propers i pels pendents boscosos de les Gavarres», fins a edificis emblemàtics que guarden la història més antiga del municipi, com és el cas del Castell de Palol, el qual «tal vegada ho fou, però el que resta evoca sobretot la discreta vida rural».

Algunes vegades ser un gran escriptor no té per què anar lligat amb un gran èxit de vendes i, tristament, a vegades es necessita la mort de l'artista per obtenir un reconeixement. Des de l'Ajuntament de Quart no volem que el que va ser Miquel Pairolí i tot el que va significar pel nostre municipi caigui en l'oblit. Per això, apostarem sempre per difondre la seva obra i que tothom el segueixi llegint.

Nosaltres hem posat la primera pedra, ara us animem a vosaltres a descobrir-lo.

Carles Gutiérrez
Alcalde de l'Ajuntament de Quart

1 / La bòbila

Els noms que ens revelen d'on venim

Un dels elements que relliguen més el passat i el present d'una població o d'una comarca són els noms de lloc, els topònims. Ens referim, en primer terme, al nom del poble o dels diferents veïnats però també dels accidents geogràfics, dels rius, dels turons o fins i tot dels masos. [...]

[...] El que queda fora de dubte és la vinculació del nom del poble al numeral “quart” o, dit d'una altra manera, la vinculació del nom del poble amb el número quatre. A què respon aquest “quatre” que va acabar donant nom al municipi? [...] el nom de Quart procedeix del numeral llatí QUARTUM i més concretament, d'una mesura de distància, “QUARTO MILLIARIO”. Quart seria un lloc situat en la quarta milla d'una determinada carretera o, mirant-nos-ho des de l'altre cantó, un lloc situat a quatre milles de distància o bé de l'inici de la carretera o d'un lloc principal. Si tenim present que la milla romana tenia 1.479 metres, que multiplicats per quatre suposarien 5.916 metres ens adonarem que aquesta és la distància aproximada entre Quart i Girona. Així, doncs, Quart seria un nucli de població que va sorgir a la quarta milla d'una via romana que tenia Girona, la Gerunda romana.

Quart. Natura, història i artesanía (1998)

---

*Recorregut de set quilòmetres entre Quart i Palol d'Onyar
pels indrets on va viure i observar el paisatge Miquel Pairolí
(Quart, 1955-2011), escriptor, crític literari i periodista.
Moltes d'aquestes mirades les trobem en els dietaris 'Paisatge
amb flames', 'L'enigma' i 'Octubre'.*

Fum / L'enigma (1999)

Veure a la llunyania el fum negre dels forns dels terrissers que s'enlaira cap al cel fent un torterol gruixut i mandrós que el garbinet escampa.

2 / El banc del Roure

Octubre

Assegut sota el roure, al peu del camí, amb el ponent a l'esquena, miro com va davallant la tarda pels camps propers i pels pendents boscosos de les Gavarres.

Verdor obscura d'alzinar, de sureda, amb el matís d'algun clap de roures o de pins que claregen. La llum, que era molt líquida, inconsistent, gairebé enlluernadora, pren densitat i es va espesseint. Per davant del banc on se passen, de tant en tant, ciclistes, atletes, parelles o petits grups de gent que passeja. Abans era la via del tren.

Ara és això que en diuen una ruta verda. L'hora és bona per a l'exercici i la temperatura hi convida. El camí és polsós i als camps hi ha sequera. Per ara no es pot pas dir que sigui una tardor humida. Manca pluja. Aprofitant alguns ruixats de final d'agost, els pagesos van llaurar els rostolls i ara els camps estan trabucats i eixuts.[...] Esperar. Ara es tracta d'esperar la pluja. Gairebé com sempre en aquest país. La sort és que aquí, a diferència d'altres indrets, tard o d'hora arriba. Fa enrabià, però arriba.

Octubre (2010)

Lluna de novembre / Octubre (2010)

Són els dies més curts de l'any. El sol s'ha post rere els cims del Montseny i, com que el dia ha estat clar –només amb una mica de boirina i amb alguns núvols alts, lenticulars, llimats pel vent–, el capvespre és llarg, d'una lluminositat daurada. Just a sol post, a llevant, dels turons de les Gavarres comença a emergir una lluna esplèndida, majestuosa, d'un color de crosta de pa. Lluna plena de novembre. La precedeix una lluminositat pàl·lida, mentre el cercle, encara incomplet, es retalla rere el perfil dels arbres de la carena. Uns petits núvols grisos i allargats passen un moment davant la lluna, que es va enfilant cel amunt. És com si la mà d'un pintor hi hagués fet córrer un llapis, per insinuar una ombra. Caminant per la vall de Quart, durant uns minuts es veu, a ponent, el reflex de la claror càlida, melancòlica, del sol que s'allunya, amb tot el pòsit del dia, mentre que a llevant va prenent consistència la llum líquida de la lluna blanca, transparent com una gasa, puixant. Són dues llums molt diferents de tonalitat; l'una que remunta i l'altra que declina. A poc a poc, perquè amb el dia clar tot és morós i pausat, s'esvaeix la posta i la lluna imposa la seva llum, sota un cel blau en què van sorgint els punts brillants de les estrelles i es van dibuixant les constel·lacions. La lluna es torna més blanca. Al cap d'una estona ja s'ha alçat en el cel, circular, poderosa, i expandeix la seva claror sobre el paisatge nocturn, que ha quedat

impregnat de la seva irradiació pàl·lida. Els arbres, les cases i els objectes projecten unes ombres que evocuen la claror diürna, però ara és com si contempléssim el món a través d'una pel·lícula velada, misteriosa. Tota la nit, els éssers i les coses reposaran sota aquest tènue filtre de llum espectral. L'endemà, en llevar-me, el sol encara no ha remuntat l'horitzó, però la llum rosada de l'alba ja domina el paisatge, els camps sobre els quals, a la nit, s'ha posat un tel de gebrada, blanca, cristallina. Primers freds de novembre... Al cel de ponent, la lluna encara projecta una lleu resplendor, que va minvant. I huminada pel sol que neix, es percep a ull nu el relleu irregular de l'astre, les fondalades, el dibuix que tant ha fet fantasiejar els humans al llarg dels segles. Després, a mesura que la claredat solar va augmentant, el perfil es difumina, el reflex de la llum lunar s'apaga i un tel de boira va cobrint la lluna, per bé que el dia és nítid. Quan el sol comença a tocar pels camps i els boscos, la lluna ja és només un cercle blanc que davalla amb lentitud cap a ponent, sobre l'església de Palau-sacosta. Entrat el matí, es colga i desapareix. El sol torna a dominar, intens i radiant, i fon la gebrada. És la roda del temps.

3 / Can Pairolí

La casa de Quart

[..] La nostra casa va ser construïda el 1954, en una petita finca d'una hectàrea, situada a Quart, entre la carretera que va de Girona a Sant Feliu de Guíxols i la riera Celrè, que davalla de les Gavarres i desemboca a l'Onyar.

El meu avi va comprar la peça el 1935 a una germana del compositor Montsalvatge, que estava casada amb un terratinent de Quart. Eren terres de conreu i l'avi de seguida hi va fer obrir un pou. [...] De l'aigua d'aquest pou, ens n'hem abastit sempre, per al consum domèstic i per al reg, i encara ho fem. És una aigua bona de gust, d'un sabor un punt terrós i ferruginós. A l'estiu, ben fresca, és un goig.

A tocar la carretera hi havia un bosquet on de vegades s'aturaven a passar-hi la nit les caravanes de gitanos que en aquell temps circulaven amb carros i animals. Quan els meus pares van projectar casar-se, el bosquet fou tallat i s'hi construí la casa [...], de línies rectes, elementals, similar a les que dibuixen els nens quan els demanes que dibuixin una casa.

Octubre (2010)

La terra, les eines / Octubre (2010)

[...] Per què conversem amb els morts quan treballem la terra? És una mena de comunicació a través de la matèria, de la substància? És la terra mateixa que ens els fa avinents i propers i ens els retorna? La terra que ells van cultivar i que ara conreo... La terra com a mèdiu, però sobretot com a objecte comú de l'esforç de les generacions, la terra que acumula el nostre treball i que ens relaciona, mitjançant uns mateixos gestos, trabucar-la, afinar-la, obrir-hi solcs, a través d'uns desitjos compartits, que tingui saó, que doni fruit. Sovint, a més, treballo la terra amb les mateixes eines que van ser a les mans del pare, de l'avi. El tràmec que prefereixo té el mànec corcat. Algun cop es desmanega i he de tornar a compondre'l. L'eina és gastada per l'ús, aprimada, però encara va bé i és molt útil. Recordo aquest tràmec en mans de l'avi. És com si el veïés ara, encorbat, cavant, amb la camisa blava de treball, la boina, el cigarret de picadura enganxat al llavi.

En tinc un altre, de tràmec, més gros i més nou, amb el qual el pare obria les rases a l'estiu, per regar. El faig servir per a aquesta mateixa feina. Igual com el cavic per plantar llavors. També el recordo a les seves mans, i és una de les eines que més utilitzo. O les arpelles, que jo no manejo gaire, però que

veig en mans del pare o de l'avi. O la llinyola, amb què traço i mesuro aquella geometria de l'hort que, amb el pas de l'any, es va fent i desfent. O la força. O el mall. Com podria no pensar en els morts si treballo la mateixa terra que ells van menar, emprant les mateixes eines? En un racó del garatge, tinc la serra de dues mans. Amb el pare, ell a un cap jo a l'altre, hi serràvem els socs de suro que fer llenya per a la llar, a l'hivern. També hi tinc la maça i els tascons amb què tot seguit els estellàvem. Una serra de dues mans és una eina molt explícita. Calen dues persones per utilitzar-la, una mà necessita que n'hi hagi una altra a l'altre cap. Quan no hi és, quan no hi ha ningú, l'eina es torna absurda, i el buit, clamorós, impossible d'ignorar. Com podríem aleshores no evocar els morts? D'ells venim i com ells serem. Entremig travessem aquesta existència, com llebre empaitada pel caçador, pensem, sentim, enfonsem les mans a la terra.

4 / Església de Palol d'Onyar

El Castell de Palol, el pas del temps

En aquest indret del castell de Palol hi trobeu aquelles coses primàries, essencials, que vol la vida humana, un sostre, una ombra, una mica d'aigua, uns pams de terra per colgar els morts. Hi ha una vella casa medieval, que l'exageració popular i la tradició anomenen castell. Tal vegada ho fou, però el que resta evoca sobretot la discreta vida rural. És un castell amb una era per batre el gra, no pas amb merlets per defensar-se.

Hi ha una església de pagès, petita, humil, adequada a la demografia històrica de la rodalia, adossada al castell.

A llevant, l'església acull un cementiri exigü, amb alguns nínxols anònims i unes creus de ferro clavades a terra, tortes i rovellades. Hi ha una gran alzina, un surolí, amb una brancada esponerosa, que fa una bona ombra, i a prop té una bassa per abeurar el bestiar. El necessari per a la vida, per al treball i el repòs, per a l'oblit de la mort.

Revista *Gavarres* (2002)

Sàvies paraules, velles idees / *L'enigma* (1999)

La força de seducció, la suavitat, la claredat i l'exactitud de les figures retòriques de la literatura clàssica. S'hi veu el geni de l'escriptor, però també la pedagogia que el formà. Heus-ne aquí tres mostres. Sèneca, parlant del pas del temps, que és com parlar de la vida, escriu: «El temps fuig si no l'aprofites i encara que l'aprofitis fuig i s'ha de contrastar aquesta fugacitat amb l'afany d'aprofitar-lo, tot agafant amb llestesa l'aigua, com si fos d'un torrent cabalós que, un cop ha passat la rierada, queda sec.»

Epicur, reflexionant sobre la indefensió humana en presència de la mort, va deixar dit: «Davant de les altres coses és possible aconseguir una seguretat, però davant de

la mort tots els homes som habitants d'una ciutat sense muralles.»

Entre els versos del turbulent, enamoradís, verinós i desenganyat Catul hi ha aquesta delicadesa:

*Que no cerqui mai més el meu amor;
és mort per culpa seva,
com la flor de la vora del camp,
que l'arada ha tocat, tot passant.*

L'aigua de la riera, la ciutat sense muralles, la flor ferida, sàvies paraules, belles idees que ens arriben d'enllà d'enllà dels segles amb una netedat i una senzillesa admirables.

5 / Església i cementiri de Quart

Santa Margarida de Quart

Com la resta d'esglésies del municipi, l'origen de la parròquia de Santa Margarida és romànic, dels segles X- XI [...] Per bé que el campanar és l'element dominant en la perspectiva que ofereix l'església, tant de lluny com de prop i des de la majoria d'angles, qui arriba a la petita esplanada de davant de l'església, passant cal Rei, ja sigui pujant des del nucli principal del poble o venint pel camí de cal Ros i can Salvi, el que es veu primer és, sobretot, una església de caire neoclàssic, senzilla, sense pretensions. [...]

[...] l'estil primitiu i la reforma posterior estan fins i tot clarament separats. La torre del campanar, sobretot en el seu estat actual, posa ben bé a la vista el seu origen romànic. La façana, amb la seva petita escalinata, i la composició de la portalada, amb les dues columnes laterals i la màndorla superior amb la imatge de la Verge, tot coronat per un rosetó, és pròpiament neoclàssica, humil també, com corresponia a una parròquia rural i de pocs feligresos, com era Quart.

Quart. Natura, història i artesanía (1998)

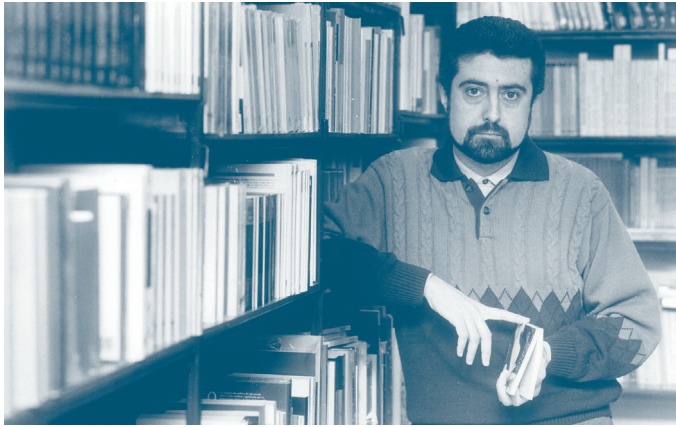
Infinita fluència / Octubre (2010)

A la natura tot és fugaç, tot passa, tot és en transformació constant. Heràclit ho va definir amb una frase hàbil, que no té principi ni fi: «... la universal i fugissera inestabilitat de la fluència infinita...». Aquesta dinàmica afecta tots els éssers, però és ben diferent dels uns als altres. Les plantes de l'hort neixen, creixen, donen fruit i moren en unes setmanes o pocs mesos. Alguns arbres poden viure segles. El còdol de riera va canviant de forma amb els anys. L'aigua el va llimant i afinant, s'engruna i s'arrodoneix. La llum del dia s'insinua, augmenta, arriba a un punt de màxima potència, declina i s'esvaeix. De la claror del matí a la foscor de

la nit, tot és trànsit. No és pas diferent la vida humana, que passa, com l'arc del dia, del cos del nen al cos del vell. En tot, però, en la planta, en el còdol, en la llum, en el cos hi ha un estat de bellesa que pot durar un minut o cinquanta anys. La forma assoleix aleshores una expressió justa, un equilibri. Sembla que aquell ésser aconsegueixi l'harmonia de la mateixa natura i una plena afirmació d'ell mateix, de la seva força o de la seva delicadesa. És en aquest punt, que és tan fugisser com ho va ser la immaduresa o ho serà la decadència, que fa bo d'observar-lo, gaudir-ne, fins i tot enamorar-se'n.

Biografia

Miquel Pairolí va néixer el 9 de desembre de 1955 i va morir el 6 de juliol de 2011 a Quart (El Gironès). Va estudiar al Col·legi la Salle i a l'Institut Jaume Vicens Vives, de Girona. Entre 1974 i 1979 estudia Filologia Hispànica –secció Catalana– al Col·legi Universitari de Girona i a la Universitat Autònoma de Barcelona. El 1976, essent encara estudiant, col·labora a la secció de llibres de la revista Presència. El 1978 s'incorpora a les pàgines literàries de l'Avui i el 1979 també és un dels primers col·laboradors de Punt Diari. Després del servei militar, combina, entre 1980 i 1987, les col·laboracions periodístiques amb les classes de català per a adults, en el reciclatge de mestres, a l'ICE de la UAB, i en el reciclatge de funcionaris a l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. A partir de 1987 es decanta plenament pel periodisme: entre 1987 i 1990 a la redacció d'El Punt i entre 1990 i 1994 a les del Diari de Barcelona i el Nou Diari. A partir del maig de 1994 torna a les col·laboracions regulars a El Punt, primer a la secció “El Tríptic” i, des del 2000 i fins al maig de 2011, a la secció diària d'opinió “L'escaire”. Combinant-la amb el periodisme, ha anat conreant una obra literària que inclou novel·les, dietaris, assajos literaris i biografies.

Per descobrir més textos de l'obra de
Miquel Pairoli us podeu dirigir a:
www.quart.cat
www.miquelpaioli.com

AJUNTAMENT
DE QUART

Quart
TERRA QUE INSPIRA

[Espais
escrits]